

ДЖАНЪГЪР

АЮ МАНЗАН БУУРЛТА АХХ МАНЪНА ХААНИ ОЧН БОЛСН УЛАНТА НАРНИ ГЕРЛ ГИДГ БААТРНЬ ДЖАНЪГЪРАХНА ШИДЖТЯ ТАВН ЮМ СУРДЖ ИРСН БЭЛГ

Хальмг джанъгърч Басньга Муньвунэс 1940 джил «Джанъгърин» тавн бэлг бичдм авгдсн бээсмн. Тер бэлгүдин мегинь бидн дора барлджанадм. Эн бэлг, бас «Джанъгърин» наадн бэлгүдлэ адал, мана умшачириг сөнъмсулх гидм бидн төсөдманвдм. Эн бэлгиг шүлгч Дорамин Баснь бичдм авч, ясдм буулгъсмн.

Нарн гархин хөөт үзгт бээдг,
Аю Манзан буурлта
Ахх Манъна хаани
Очн болсн уланта
Нарни Герл гидг баатрнь
Арзин сүүр бэрдг цагъан өргэдэн
Арзин сүүрд,
Аю Манзан буурлта
Ахх Манъна хаандан келдг

болнал:
—Нарн гархин өмн үзгт бээдг,
Бумб Дала гидг далата,
Бумбин өндр манъхи цагъан

уулта.
Богд Джанъгър гидг хаанд:
Арз зуугын Улан Хонъгъритн
Бөк гихинь сонъсад,
Эрки сэн түшмлян кехэр
Мана хан келүлв гидж оч келнэв!
—Арнал Бумбин хурдн зөөрдитн
Мана хан хурдн гихинь сонъсад,
Огтн, мөлгнэв — гидж келүл-
лэ.

Агъ Шавдг хатиги
Сээхн гихинь сонъсад,
Хатан кедж авнав, өгтхя гилэ;
Аят Шонъхр көвүгъитн
Дууч гихинь сонъсад,
Мана хан сөнъгчэн келнэв, өгтн
гилэ;

Мазрул алтн тугитн
Сээхн гихинь сонъсад,
Мана хан дээнд бэрнэв,
Огтн гинэ гидж
Оч келнэв?—гивл—
Эн тавн юмг
Эс өгдг болхачинь,
Нарн сар хойрин дор,

Нарта делкя деер
Амд бээлгъхн угав гинэ, — гидж
Оч келнэв?—гивл
—Цо-о!
Хэрин хаадудт хальддэ
Халун ик үгиг келдг боднь
Бодньгуд дотр минн
Бээдмн болна билгэл! — гидж
Хань өвдгэн цокдж
Хээкрдг инэдж бээдг болнал.
—Не, тер кергэн йовад күцэгъэд

ирхлэри,
Омдкэсн ик ачтагъар бээхч гидж
Хань келдждг болнал.
Нарни Герл боднь:
—Бөк самбан ташуд йовсн
Очн болсн уланиг авч ирэд тох!—
гидж хээкрв.

Нег хээкрсн хээкрлгъинь
Негчнь юмн гарч одлго бээв.
Хойрдаг: Авч ирдж тох!—гигъэд
Хээкрэд оркв гинэл.
Хойрдгчднь чиги күн йовлго
бээв.

—Очн болсн уланиг
Авч ирдж тох!—гидж
Гурвдад хээкрэд оркхлань,
Гууд бээсн гуин бодньгин цөсн
Хатгертл хээкрэд орквл.
Нарни Герлин мөрч көвүн
Бөк самбан ташуд йовсн
Очн болсн улан күлг тал
Хаб мөнъгн хазаринь авад,
Хатрдж бугшад гарвл.
Очн болсн улан күлгнъ

Дээч махнь, гинэ,
Далн хонг өмнэснь чичрэд бээджл,
Зовлнъч махнь, гинэ,

Зун хонг өмнэснь чичрэд бээджл.
Өвсн чиги угагъар,
Усн чиги угагъар, бийән тавлад,
Дөрвн хар турун минн
Хад чолунла харгъад
Салврад охч бишй гигъэд,
Цевр, хүүрә тинн газрт
Цевкэс гидж зогсад,
Хурдн болдг бийгъән
Дөрвн хар турун талан авад
бээджл.

Агъу ик чидл болдган
Ар сээр талан авад бээджл.
Хурц хойр нүдигъән
Гатцин шилд хэлэгъэд бээджл,
Хур хойр чикэри
Хурхсн тенъгр хээчлэд зогсад
бээджл

Мөрч көвүн күрч ирэд.
Хаб мөнъгн хазариг
Хавлулад тальвв гинэл,
Орлвин амн гер шүхэр
Хавлад авхнь өн болвл.
Хөри тавн гиджгүвчинь
гиджгүвчлв.

Хөри тавн товчинь товчлв.
Бурхи цагъан хатна
Босн-сун төмсн
Улан торгън джологъинь
Дел деернь тальввл.
Арвн алд бул торгън цолвраснь
Алд делм бэрэд көтлвл.
Сөнъгин сээхн сүүлән өргэд,
Сог ик баасан асхвл.

Зун джилд гүүхән санвл,
Зургъан джилд зөвхан санвл,
Хойр талан гэрәди туульвал,
Шар хавхан үүдн
Авад ирхнь өн болвл.
—Боднь Нарни Герлин
Очн болсн уланиг
Шар хавхан үүдн

Төххин селгән болв!—гигъэд
Хээкрчкэд тоохв гинэл.
Делр мөнъгн делтр тальвад
орквл,
Делц йирн йис бульглад зогсвл.
Төлър мөнъгн тохм тальвад
орквл,
Тохмин үзүрмг чичрүлэд тиггэд
зогсвл.

Халвр мөнъгн хавцта,
Бульнъгр мөнъгн бүүргтә,
Дөш алтн эмәлит
Очн болсн уланд
Дөрвн тө дөрү өмкүлэд тохвл.

Дали тавн горьк татуриг
Татур нәәми хавсиднь
Тати тальвад орквл.
Гом цагъан арвинъгин
Голднь көтрэд татвл.
Хәрү дөрвн хавсиднь
Хәрүгъинь тасртә татвл.
Ке шар цохр олицигъинь
Деернь зүүгъэд орквл,
Келкә найн нәәми аркагъинь
Дөрвн үгиднь шәргүлвл.
Бурхи цагъан хатна
Босн-сун төмсн
Улан торгън джолог
Очн бүүргтнъ орагъад сөбвл.
Арвн алд бул торгън цолвраснь
Алд делм бэрэд,
Шар хавхан үүдн көтлэд
зогсвл.

Очн болсн улан күлгнъ
Хальгн далъгад зогсв гинэл.
Нарин Герл баатрнь
Хувцлхин селгән болвл.
Ури ээджиннь уйгсн
Уръян Бадмнъ ишкисн
Ирвнъ иертә кимлг өмсвл.
Эрднин хул арвн давхр бишмүд
өмсвл.
Дали мөрн үнтә улвигъан
Алсин ташадан шамъхтлвл.
Амин сәкүл хурц зандн селмигъән
Деернь төдгвл гинэл.
Далн күн хоосн бийинь
Дамдждж арә даадг
Далгъа цагъан шаазнъгар
Арзаснь арвн тав уувл,
Хорзаснь хөри тав үүвл.
Долан-нәәми бутъ марлин махиг
Дөрв-гурв үмкәд идәд орквл.
Мордхан сансн Нарни Герл
баатрнь:
—Эзлгсн Ахх Манъна хан болн,
Урун арвн хойр боднь,
Цугъар мөнд бээгъит!— гигъэд
мордвл.

Күүни дун джигъ гигъэд,
Бүлгин дун таш гигъэд,
Очн болсн сәәхн улан күлгнъ
Унгън дуугъар чиккәд,
Барун хаджу талан толгъагъан
саджад,
Аксри туулад гарад одвл.
Урун арвн негн бодъгуднь
болн
Эзлгсн Ахх Манъна хань:

—Очн болсн уланиг
Санънаднь нар ургъадж,
Сансн үүлән бүтәдж,
Сәәхн мөнд ирич!— гигъэд
үлдчхвл.
Джил-джилдән гүүлгәд,
Джиллин арвн хойр сардан гүүлгәд,
Нег уулин ора деер гарад ирвл.
Уулин ора деер гарч ирәд хәләхлә,
Алвтиннь захас, гинә,
Арә гидж гарч йовдг болнал.
—Мана нутг өргн болад бәәнә
гихв,
Минн мөрн хашнь болад иигәд
бәәвү гигъэд,
Көвчт доран йовсн
Бөк джилнь сумиг тач авад хагъ-
ад оркхла,
Барун дөрә дораснь давдж гарлго
йоввл.
Мана нутг өнр санджл гидж
келәд,
Бас чигн цаарлад гарвл,
Джил-джилдән гүүлгәд,
Джиллин арвн хойр сардан гүүлгәд,
Дажн нег уулин ора деер гарад
ирвл.

Ут хар утан.
Унджарсн мал-гер — джанъгъра-
хн гидж
Угдәд бээдг болнал.
Агчмин дунд, гинә,
Арвн хойр танъгъчинь зөв эргәд
орв.
Зун цагъан хурлагъинь
Зөв эргәд одв.
Зургъан зун күрәннь ар бийәр,
Тавн зун цахриннь өмн бийәр
Охтр улан күлгәр шус гисәр ирвл.
Алдр нойн богд Джанъгъра
Деед өмн бийднъ
Долан минъгън көк галзән күлгү-
днъ
Эмәлтәгъән цөврдәд бәәнәл,
Очта бээдлгә көк галзән күлг
Эмәлтәгъән тал-дунднь цөврдәд бә-
әнәл.

Долан минъгън баатрмудин көвүд,
Көк лубцстагъан цөргләдәд бәә-
нәл.
Деед ар бийднъ
Долан минъгън ут улан буурл
күлгүд

Эмәлтәгъән цөврдәд бәәнәл.
Эднә тал дунднь очта бээдлгә
Ут улан буурл күлг
Күч өглго көндлнәд бәәнәл.
Долан минъгън баатрмудин көвүд
Лубцстагъан цөргләдәд бәәнәл.
Дорд ар бийднъ
Долан минъгън чилм хар күлгүд
Эмәлтәгъән цөврдәд бәәнәл,
Зани тавг хәәсн хар күлг
Дунднь көндлнәд бәәнәл.
Долан минъгън баатрмудин көвүд
Лубцстагъан цөргләдәд бәәнәл.
Дорд-өмн бийднъ
Долан минъгън күрнъ галзән күлгүд
Эмәлтәгъән цөврдәд бээдг болнал.
Очта бээдлгә күүкн күрнъ галзән
күлг
Тал дунднь цөврдәд, тохтдж ядад
бәәнәл.
Долан минъгън баатрмудин көвүд
Лубцстагъан цөргләдәд бәәцхәдг
болнал.
Ар бийдж цахрмудтнъ
Арәд амнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Чанъгъ-чинирг тоотнъ
Ниткрләд бәәцхәдг болнал.
Очн болсн уланта
Нарни Герл баатр
Орүн нарн мандлдж гарчакла
ирдж буувл.
Хургъ делдхин түдүд
Орчлнъ тивиг гурв эргәд оркдг
Охтр улан күлгит
Болдин сәәгъәр богъчад,
Төмрин сәәгъәр төдгчкәд,
Орхан сансн Нарни Герл баатрнь:
Мәәмр-мәәмр ишкнәд,
Марзнь-марзнь инәгъәд,
Алдр-алдр ишкәд,
Аман бәрдж гумшад,
Дарцг цагъан үүдиг
Дал деегурн дошулад орвл.
Деед бийдән, гинәл,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширә деерән
Зург болад эән богд Джанъгъринь
Залрсн бәәнә гинәл.
Довтлч шөнъхрин нүдәр,
Долан орни амтиг
Довдлүддж ширтәд судгнъ —
Дуут Джанъгър хан.

Барун бийдк күүгъинь ахлад
суудгнъ:
Дама-Хама хани көвүн
Данъял Дала Чеедж өвгн гидж,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширән
Барун тевцнъ дарад суунал.
Зүүгъинь ахлад судгнъ кемб
гилә:
Самбл тугин салькн
Орү бийднъ бүүрлсн,
Сай манъгъс хаани баатриг
Данъгин ганц бийәр эзләд суудг,
Зүткәчәрн туурсн күндж гинә,
Зүүдч Гүмб Шорч өвгн ахлад суу-
сн бәәнә.
Баруни долан дунъгърагинь
Ахлад суудгнъ кемб гиллә:
Темәлтг хаани джич,
Бөгтртгнн тохм гинә,
Бөк Мөнъгн Шигшргъин көвүн,
Лувсргъин Күш Герл хотна
Хөри хокуртад гарсв,
Төрх цагтан, гинә,
Тесшго терс дөрвн тенъгрлә
Тенъгсә булалдх болдж төрсн,
Түдшиго гүмн шулмин өриг
Хоосрулх болдж төрсн
Базг Улан Хонъгър гидж,
Баруни долан дунъгърагинь
Ду уга ахлдж.
Эән богд Джанъгъртан
Узүр хәәртә суунал.
Арәд өмнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Царин дунъгә амнъ анъгълэсн.
Күрзин дунъгә соянь күрджнъсн,
Көк күрхән күүчхәр седәл,
Күзүн күрхән хазхар седәл,
Торм темәни тавгин дунъгә
Ланъ шар алтн синкнъ
Гүрәгъинь цокдж гүлдүлзәд,
Гүмб чикни алкинъ цокд,
Аю талан гавъхад суудг болнал.
Зүүни долан дунъгърагинь
Зүүдн болдж ахлгнъ кемб гиллә:
Эркин дунъгә цагнъ
Эөд-аав хойрагъинь
Эрлг авч әнлүлсн,
Долан кели алтнъ
Дәәсн шулм болдж генүлсн,
Даагън күрнъ галзән көтлдж,
Шавр тугин балтан чирәд.
(Цаарандинь 4-ч халхя.)

Барун бийдк күүгъинь ахлад
суудгнъ:
Дама-Хама хани көвүн
Данъял Дала Чеедж өвгн гидж,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширән
Барун тевцнъ дарад суунал.
Зүүгъинь ахлад судгнъ кемб
гилә:
Самбл тугин салькн
Орү бийднъ бүүрлсн,
Сай манъгъс хаани баатриг
Данъгин ганц бийәр эзләд суудг,
Зүткәчәрн туурсн күндж гинә,
Зүүдч Гүмб Шорч өвгн ахлад суу-
сн бәәнә.
Баруни долан дунъгърагинь
Ахлад суудгнъ кемб гиллә:
Темәлтг хаани джич,
Бөгтртгнн тохм гинә,
Бөк Мөнъгн Шигшргъин көвүн,
Лувсргъин Күш Герл хотна
Хөри хокуртад гарсв,
Төрх цагтан, гинә,
Тесшго терс дөрвн тенъгрлә
Тенъгсә булалдх болдж төрсн,
Түдшиго гүмн шулмин өриг
Хоосрулх болдж төрсн
Базг Улан Хонъгър гидж,
Баруни долан дунъгърагинь
Ду уга ахлдж.
Эән богд Джанъгъртан
Узүр хәәртә суунал.
Арәд өмнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Царин дунъгә амнъ анъгълэсн.
Күрзин дунъгә соянь күрджнъсн,
Көк күрхән күүчхәр седәл,
Күзүн күрхән хазхар седәл,
Торм темәни тавгин дунъгә
Ланъ шар алтн синкнъ
Гүрәгъинь цокдж гүлдүлзәд,
Гүмб чикни алкинъ цокд,
Аю талан гавъхад суудг болнал.
Зүүни долан дунъгърагинь
Зүүдн болдж ахлгнъ кемб гиллә:
Эркин дунъгә цагнъ
Эөд-аав хойрагъинь
Эрлг авч әнлүлсн,
Долан кели алтнъ
Дәәсн шулм болдж генүлсн,
Даагън күрнъ галзән көтлдж,
Шавр тугин балтан чирәд.
(Цаарандинь 4-ч халхя.)

Барун бийдк күүгъинь ахлад
суудгнъ:
Дама-Хама хани көвүн
Данъял Дала Чеедж өвгн гидж,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширән
Барун тевцнъ дарад суунал.
Зүүгъинь ахлад судгнъ кемб
гилә:
Самбл тугин салькн
Орү бийднъ бүүрлсн,
Сай манъгъс хаани баатриг
Данъгин ганц бийәр эзләд суудг,
Зүткәчәрн туурсн күндж гинә,
Зүүдч Гүмб Шорч өвгн ахлад суу-
сн бәәнә.
Баруни долан дунъгърагинь
Ахлад суудгнъ кемб гиллә:
Темәлтг хаани джич,
Бөгтртгнн тохм гинә,
Бөк Мөнъгн Шигшргъин көвүн,
Лувсргъин Күш Герл хотна
Хөри хокуртад гарсв,
Төрх цагтан, гинә,
Тесшго терс дөрвн тенъгрлә
Тенъгсә булалдх болдж төрсн,
Түдшиго гүмн шулмин өриг
Хоосрулх болдж төрсн
Базг Улан Хонъгър гидж,
Баруни долан дунъгърагинь
Ду уга ахлдж.
Эән богд Джанъгъртан
Узүр хәәртә суунал.
Арәд өмнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Царин дунъгә амнъ анъгълэсн.
Күрзин дунъгә соянь күрджнъсн,
Көк күрхән күүчхәр седәл,
Күзүн күрхән хазхар седәл,
Торм темәни тавгин дунъгә
Ланъ шар алтн синкнъ
Гүрәгъинь цокдж гүлдүлзәд,
Гүмб чикни алкинъ цокд,
Аю талан гавъхад суудг болнал.
Зүүни долан дунъгърагинь
Зүүдн болдж ахлгнъ кемб гиллә:
Эркин дунъгә цагнъ
Эөд-аав хойрагъинь
Эрлг авч әнлүлсн,
Долан кели алтнъ
Дәәсн шулм болдж генүлсн,
Даагън күрнъ галзән көтлдж,
Шавр тугин балтан чирәд.
(Цаарандинь 4-ч халхя.)

Барун бийдк күүгъинь ахлад
суудгнъ:
Дама-Хама хани көвүн
Данъял Дала Чеедж өвгн гидж,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширән
Барун тевцнъ дарад суунал.
Зүүгъинь ахлад судгнъ кемб
гилә:
Самбл тугин салькн
Орү бийднъ бүүрлсн,
Сай манъгъс хаани баатриг
Данъгин ганц бийәр эзләд суудг,
Зүткәчәрн туурсн күндж гинә,
Зүүдч Гүмб Шорч өвгн ахлад суу-
сн бәәнә.
Баруни долан дунъгърагинь
Ахлад суудгнъ кемб гиллә:
Темәлтг хаани джич,
Бөгтртгнн тохм гинә,
Бөк Мөнъгн Шигшргъин көвүн,
Лувсргъин Күш Герл хотна
Хөри хокуртад гарсв,
Төрх цагтан, гинә,
Тесшго терс дөрвн тенъгрлә
Тенъгсә булалдх болдж төрсн,
Түдшиго гүмн шулмин өриг
Хоосрулх болдж төрсн
Базг Улан Хонъгър гидж,
Баруни долан дунъгърагинь
Ду уга ахлдж.
Эән богд Джанъгъртан
Узүр хәәртә суунал.
Арәд өмнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Царин дунъгә амнъ анъгълэсн.
Күрзин дунъгә соянь күрджнъсн,
Көк күрхән күүчхәр седәл,
Күзүн күрхән хазхар седәл,
Торм темәни тавгин дунъгә
Ланъ шар алтн синкнъ
Гүрәгъинь цокдж гүлдүлзәд,
Гүмб чикни алкинъ цокд,
Аю талан гавъхад суудг болнал.
Зүүни долан дунъгърагинь
Зүүдн болдж ахлгнъ кемб гиллә:
Эркин дунъгә цагнъ
Эөд-аав хойрагъинь
Эрлг авч әнлүлсн,
Долан кели алтнъ
Дәәсн шулм болдж генүлсн,
Даагън күрнъ галзән көтлдж,
Шавр тугин балтан чирәд.
(Цаарандинь 4-ч халхя.)

Барун бийдк күүгъинь ахлад
суудгнъ:
Дама-Хама хани көвүн
Данъял Дала Чеедж өвгн гидж,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширән
Барун тевцнъ дарад суунал.
Зүүгъинь ахлад судгнъ кемб
гилә:
Самбл тугин салькн
Орү бийднъ бүүрлсн,
Сай манъгъс хаани баатриг
Данъгин ганц бийәр эзләд суудг,
Зүткәчәрн туурсн күндж гинә,
Зүүдч Гүмб Шорч өвгн ахлад суу-
сн бәәнә.
Баруни долан дунъгърагинь
Ахлад суудгнъ кемб гиллә:
Темәлтг хаани джич,
Бөгтртгнн тохм гинә,
Бөк Мөнъгн Шигшргъин көвүн,
Лувсргъин Күш Герл хотна
Хөри хокуртад гарсв,
Төрх цагтан, гинә,
Тесшго терс дөрвн тенъгрлә
Тенъгсә булалдх болдж төрсн,
Түдшиго гүмн шулмин өриг
Хоосрулх болдж төрсн
Базг Улан Хонъгър гидж,
Баруни долан дунъгърагинь
Ду уга ахлдж.
Эән богд Джанъгъртан
Узүр хәәртә суунал.
Арәд өмнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Царин дунъгә амнъ анъгълэсн.
Күрзин дунъгә соянь күрджнъсн,
Көк күрхән күүчхәр седәл,
Күзүн күрхән хазхар седәл,
Торм темәни тавгин дунъгә
Ланъ шар алтн синкнъ
Гүрәгъинь цокдж гүлдүлзәд,
Гүмб чикни алкинъ цокд,
Аю талан гавъхад суудг болнал.
Зүүни долан дунъгърагинь
Зүүдн болдж ахлгнъ кемб гиллә:
Эркин дунъгә цагнъ
Эөд-аав хойрагъинь
Эрлг авч әнлүлсн,
Долан кели алтнъ
Дәәсн шулм болдж генүлсн,
Даагън күрнъ галзән көтлдж,
Шавр тугин балтан чирәд.
(Цаарандинь 4-ч халхя.)

Барун бийдк күүгъинь ахлад
суудгнъ:
Дама-Хама хани көвүн
Данъял Дала Чеедж өвгн гидж,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширән
Барун тевцнъ дарад суунал.
Зүүгъинь ахлад судгнъ кемб
гилә:
Самбл тугин салькн
Орү бийднъ бүүрлсн,
Сай манъгъс хаани баатриг
Данъгин ганц бийәр эзләд суудг,
Зүткәчәрн туурсн күндж гинә,
Зүүдч Гүмб Шорч өвгн ахлад суу-
сн бәәнә.
Баруни долан дунъгърагинь
Ахлад суудгнъ кемб гиллә:
Темәлтг хаани джич,
Бөгтртгнн тохм гинә,
Бөк Мөнъгн Шигшргъин көвүн,
Лувсргъин Күш Герл хотна
Хөри хокуртад гарсв,
Төрх цагтан, гинә,
Тесшго терс дөрвн тенъгрлә
Тенъгсә булалдх болдж төрсн,
Түдшиго гүмн шулмин өриг
Хоосрулх болдж төрсн
Базг Улан Хонъгър гидж,
Баруни долан дунъгърагинь
Ду уга ахлдж.
Эән богд Джанъгъртан
Узүр хәәртә суунал.
Арәд өмнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Царин дунъгә амнъ анъгълэсн.
Күрзин дунъгә соянь күрджнъсн,
Көк күрхән күүчхәр седәл,
Күзүн күрхән хазхар седәл,
Торм темәни тавгин дунъгә
Ланъ шар алтн синкнъ
Гүрәгъинь цокдж гүлдүлзәд,
Гүмб чикни алкинъ цокд,
Аю талан гавъхад суудг болнал.
Зүүни долан дунъгърагинь
Зүүдн болдж ахлгнъ кемб гиллә:
Эркин дунъгә цагнъ
Эөд-аав хойрагъинь
Эрлг авч әнлүлсн,
Долан кели алтнъ
Дәәсн шулм болдж генүлсн,
Даагън күрнъ галзән көтлдж,
Шавр тугин балтан чирәд.
(Цаарандинь 4-ч халхя.)

Барун бийдк күүгъинь ахлад
суудгнъ:
Дама-Хама хани көвүн
Данъял Дала Чеедж өвгн гидж,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширән
Барун тевцнъ дарад суунал.
Зүүгъинь ахлад судгнъ кемб
гилә:
Самбл тугин салькн
Орү бийднъ бүүрлсн,
Сай манъгъс хаани баатриг
Данъгин ганц бийәр эзләд суудг,
Зүткәчәрн туурсн күндж гинә,
Зүүдч Гүмб Шорч өвгн ахлад суу-
сн бәәнә.
Баруни долан дунъгърагинь
Ахлад суудгнъ кемб гиллә:
Темәлтг хаани джич,
Бөгтртгнн тохм гинә,
Бөк Мөнъгн Шигшргъин көвүн,
Лувсргъин Күш Герл хотна
Хөри хокуртад гарсв,
Төрх цагтан, гинә,
Тесшго терс дөрвн тенъгрлә
Тенъгсә булалдх болдж төрсн,
Түдшиго гүмн шулмин өриг
Хоосрулх болдж төрсн
Базг Улан Хонъгър гидж,
Баруни долан дунъгърагинь
Ду уга ахлдж.
Эән богд Джанъгъртан
Узүр хәәртә суунал.
Арәд өмнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Царин дунъгә амнъ анъгълэсн.
Күрзин дунъгә соянь күрджнъсн,
Көк күрхән күүчхәр седәл,
Күзүн күрхән хазхар седәл,
Торм темәни тавгин дунъгә
Ланъ шар алтн синкнъ
Гүрәгъинь цокдж гүлдүлзәд,
Гүмб чикни алкинъ цокд,
Аю талан гавъхад суудг болнал.
Зүүни долан дунъгърагинь
Зүүдн болдж ахлгнъ кемб гиллә:
Эркин дунъгә цагнъ
Эөд-аав хойрагъинь
Эрлг авч әнлүлсн,
Долан кели алтнъ
Дәәсн шулм болдж генүлсн,
Даагън күрнъ галзән көтлдж,
Шавр тугин балтан чирәд.
(Цаарандинь 4-ч халхя.)

Барун бийдк күүгъинь ахлад
суудгнъ:
Дама-Хама хани көвүн
Данъял Дала Чеедж өвгн гидж,
Зун нәәмн көлтә
Зуугъин шар алтн ширән
Барун тевцнъ дарад суунал.
Зүүгъинь ахлад судгнъ кемб
гилә:
Самбл тугин салькн
Орү бийднъ бүүрлсн,
Сай манъгъс хаани баатриг
Данъгин ганц бийәр эзләд суудг,
Зүткәчәрн туурсн күндж гинә,
Зүүдч Гүмб Шорч өвгн ахлад суу-
сн бәәнә.
Баруни долан дунъгърагинь
Ахлад суудгнъ кемб гиллә:
Темәлтг хаани джич,
Бөгтртгнн тохм гинә,
Бөк Мөнъгн Шигшргъин көвүн,
Лувсргъин Күш Герл хотна
Хөри хокуртад гарсв,
Төрх цагтан, гинә,
Тесшго терс дөрвн тенъгрлә
Тенъгсә булалдх болдж төрсн,
Түдшиго гүмн шулмин өриг
Хоосрулх болдж төрсн
Базг Улан Хонъгър гидж,
Баруни долан дунъгърагинь
Ду уга ахлдж.
Эән богд Джанъгъртан
Узүр хәәртә суунал.
Арәд өмнъ халсн,
Хорәд хотнъ халсн,
Царин дунъгә амнъ анъгълэсн.
Күрзин дунъгә соянь күрджнъсн,
Көк күрхән күүчхәр седәл,
Күзүн күрхән хазхар седәл,
Торм темәни тавгин дунъгә
Ланъ шар алтн синкнъ
Гүрәгъинь цокдж гүлдүлзәд,
Гүмб чикни алкинъ цокд,
Аю талан гавъхад суудг болнал.
Зүүни долан дунъгърагинь
Зүүдн болдж ахлгнъ кемб гиллә:
Эркин дунъгә цагнъ